

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

02 12 2022 р.

м. Київ

№ 1085

Про завершення проведення I (організаційно-підготовчого) етапу експерименту за темою «Організаційно-педагогічні умови підготовки класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею» за вересень 2021 – жовтень 2022 років

Відповідно до Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 07 листопада 2000 року № 522 (зі змінами), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 26 грудня 2000 року за № 946/5167, наказу Міністерства освіти і науки України від 19.08.2021 № 924 проводиться експеримент за темою «Організаційно-педагогічні умови підготовки класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею» на базі закладів загальної середньої освіти Київської, Харківської, Черкаської областей і міста Києва у вересні 2021 – грудні 2025 років. На підставі висновку науково-методичної комісії з інноваційної діяльності сектору дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), позашкільної освіти та виховання Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України від 06 жовтня 2022 року (протокол № 15), з урахуванням пункту 1 частини першої статті 22 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» та листа Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» від 17.10.2022 року № 21/08-18 та з метою продовження експерименту

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити як такі, що додаються:

1) звіт про завершення проведення I (організаційно-підготовчого) етапу експерименту за темою «Організаційно-педагогічні умови підготовки класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею» на базі закладів загальної середньої освіти Київської, Харківської, Черкаської областей і міста Києва за вересень 2021 – жовтень 2022 років (далі – Експеримент);

2) програму проведення II (концептуально-діагностичного) етапу експерименту за темою «Організаційно-педагогічні умови підготовки класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею» на базі закладів загальної

середньої освіти Київської, Харківської, Черкаської областей і міста Києва на листопад 2022 –травень 2023 років.

2. Науково-методичній комісії з інноваційної діяльності сектору дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), позашкільної освіти та виховання Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (далі – Комісія):

1) заслухати у травні 2023 року звіт про завершення проведення II (концептуально-діагностичного) етапу Експерименту (далі – звіт);

2) здійснити експертизу виконання програми проведення II (концептуально-діагностичного) етапу Експерименту (далі – експертиза);

3) звіт та висновок експертизи подати до Міністерства освіти і науки України для прийняття відповідного рішення.

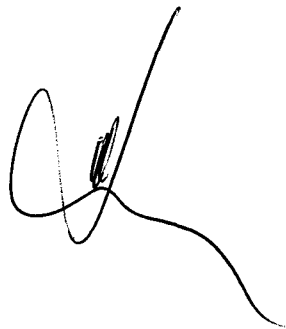
3. Державній науковій установі «Інститут модернізації змісту освіти» (Баженов Є.) надавати організаційну та науково-методичну допомогу закладам загальної середньої освіти Київської, Харківської, Черкаської областей і міста Києва, які є учасниками Експерименту.

4. Комісії та Державній науковій установі «Інститут модернізації змісту освіти» (Баженов Є.) забезпечити дотримання законодавства усіма суб'єктами інноваційної освітньої діяльності цього Експерименту під час його проведення.

5. Департаментам (управлінням) освіти і науки Київської, Харківської, Черкаської обласних державних адміністрацій і департаменту освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київська міська державна адміністрація) разом з відповідними інститутами післядипломної педагогічної освіти сприяти закладам загальної середньої освіти Київської, Харківської, Черкаської областей і міста Києва, які є учасниками Експерименту, у забезпеченні необхідних умов для організації та проведення Експерименту.

6. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Рогову В.

Міністр

Сергій ШКАРЛЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства
освіти і науки України

02 12 2022 рік № 1085

Звіт
про завершення I (організаційно-підготовчого) етапу
експерименту за темою
«Організаційно-педагогічні умови підготовки класних керівників і
педагогів-організаторів до прогнозування і проектування
варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею»
на базі закладів загальної середньої освіти
Київської, Харківської, Черкаської областей і міста Києва
за вересень 2021 – жовтень 2022 років

Відповідно до Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 07 листопада 2000 року № 522, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26 грудня 2000 року за № 946/5167 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2017 року № 994), наказу Міністерства освіти і науки України від 19 серпня 2021 року № 924 «Про проведення експерименту за темою «Організаційно-педагогічні умови підготовки класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею» на базі експериментальних закладів загальної середньої освіти Київської, Харківської, Черкаської областей і міста Києва було заплановано реалізацію завдань програми I (організаційно-підготовчого) етапу цього експерименту, а саме:

провести педагогічні ради, організаційно-підготовчі методичні й наукові заходи для класних керівників і педагогів-організаторів закладів загальної середньої освіти за темою експерименту;

визначити критерії і показники, розробити інструментарій діагностування стану підготовленості класних керівників і педагогів-

організаторів закладів загальної середньої освіти до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею;

провести діагностування стану підготовленості класних керівників і педагогів-організаторів закладів загальної середньої освіти до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею;

створити творчі групи класних керівників і педагогів-організаторів закладів загальної середньої освіти, які братимуть участь у реалізації завдань експерименту;

організувати діяльність Науково-методичної ради експерименту, розробити порядок і план її діяльності;

налагодити науково-методичне співробітництво закладів загальної середньої освіти із закладами вищої і післядипломної освіти, науковими установами, які надаватимуть науково-методичну допомогу в реалізації експерименту;

проаналізувати нормативно-правові акти, правову, управлінську й психолого-педагогічну літератури на предмет виділення правових норм і науково-педагогічних розроблень, які встановлюють правові межі варіативності освітньої програми закладу загальної середньої освіти, узаasadжують діяльність педагогічних працівників щодо прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми закладу освіти за участі представників творчих груп класних керівників і педагогів-організаторів;

проаналізувати наукову педагогічну й психологічну літературу задля визначення стану дослідження проблеми підготовки класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею, актуального організаційно-методичного забезпечення цієї діяльності в системі внутрішньошкільної науково-методичної роботи за участі представників творчих груп;

уточнити поняття й узагальнити наукові дані про процеси підготовки й підготовлення педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею, уточнити поняття

й узагальнити/розроблення наукових положень про компонентний склад готовності й підготовленості класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проєктування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею;

підбити підсумки реалізації першого (організаційно-підготовчого) етапу експерименту.

У ході здійснення першого (організаційно-підготовчого) етапу експерименту за темою «Організаційно-педагогічні умови підготовки класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проєктування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею» на базі закладів загальної середньої освіти Київської (Ліцей «Білоцерківський колегіум» Білоцерківської міської ради Київської області), Харківської (Комунальний заклад «Харківський науковий ліцей-інтернат «Обдарованість» Харківської обласної ради), Черкаської (Черкаський колегіум «Берегиня» Черкаської міської ради Черкаської області) областей і міста Києва (гімназія №178 міста Києва, Технічний ліцей Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» міста Києва) у вересні 2021 року – жовтні 2022 року виконано всі завдання, передбачені програмою експерименту.

За звітний період у закладах загальної середньої освіти, на базі яких здійснюється експеримент проведено педагогічні ради, організаційно-підготовчі методичні й наукові заходи для класних керівників і педагогів-організаторів закладів загальної середньої освіти за темою експерименту. Так, 26 жовтня 2021 року науковим керівником проведено всеукраїнський вебінар для представників педагогічних колективів експериментальних закладів загальної середньої освіти за темою «Участь класних керівників і педагогів-організаторів у прогнозуванні й проєктуванні варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею». У цьому заході взяли участь 37 педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, на базі яких проводиться експеримент. Початок повномасштабної російсько-української війни, збройна агресія росії проти України змусила скасувати або перенести частину

методичних і наукових заходів для класних керівників і педагогів-організаторів закладів загальної середньої освіти за темою експерименту, що були заплановані на березень-червень 2022 року. Однак педагогічні працівники експериментальних закладів загальної середньої освіти взяли активну участь у Всеукраїнському методичному семінарі «Досвід організації дистанційного навчання в закладах загальної середньої освіти України в умовах воєнного стану» (проведено 14 квітня 2022 року в дистанційному форматі відділом інновацій та стратегій розвитку освіти Інституту педагогіки НАПН України за сприяння відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»). Особливий внесок у організацію і проведення цього заходу, в якому взяло участь 53 педагогічних працівника, зроблено директором гімназії № 178 м. Києва Л. Красюк, заступником директора цієї гімназії з навчально-виховної роботи С. Пікузою, директором Ліцею «Білоцерківський колегіум» Білоцерківської міської ради Київської області Г. Скляровою.

За результатами аналізу наукової літератури науковим керівником експерименту було визначено критерії і показники, обґрунтовано рівні підготовленості класних керівників і педагогів-організаторів закладів загальної середньої освіти до прогнозування і проєктування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею. На основі ідей професора О. Кокуна про структуру довготривалої функціональної готовності (підготовленості) фахівця до діяльності визначено шість критеріїв означеної підготовленості класних керівників і педагогів-організаторів, а саме: ціннісно-мотиваційний, когнітивний, креативний, орієнтаційний, операційний, оцінювальний. Визначено й обґрунтовано чотири рівні вказаної підготовленості, а саме: високий, середній, достатній, недостатній. Визначення вказаних вище критеріїв і показників, обґрунтування рівнів підготовленості класних керівників і педагогів-організаторів закладів загальної середньої освіти до прогнозування і проєктування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею дало

змогу розробити інструментарій діагностування стану цієї підготовленості (на основі анкетного опитування).

Проведено діагностування стану підготовленості класних керівників і педагогів-організаторів закладів загальної середньої освіти, на базі яких проводиться експеримент до прогнозування і проєктування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею (усього 29 респондентів). Результати проведеного діагностування показали, що більшість опитаних класних керівників і педагогів-організаторів закладів загальної середньої освіти має середній (17,2 % респондентів) або достатній (48,3 %) рівень підготовленості класних керівників і педагогів-організаторів закладів загальної середньої освіти до прогнозування і проєктування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею. Результати проведеного діагностування враховані в процесі утворення творчих груп класних керівників і педагогів-організаторів закладів загальної середньої освіти, які беруть участь у здійсненні експерименту, а також у змісті масових наукових і методичних заходів, які проводилися для учасників, проведення яких заплановано на другому етапі експерименту.

Відповідно до програми експерименту було розроблено, обговорено й ухвалено положення про творчу групу класних керівників і педагогів-організаторів закладів загальної середньої освіти, які беруть участь у здійсненні експериментальної діяльності. У закладах загальної середньої освіти, на базі яких проводиться експеримент створено творчі групи класних керівників. Творчу групу педагогів-організаторів утворено на базі Технічного ліцею Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» міста Києва.

Упродовж звітнього періоду організовано діяльність Науково-методичної ради експерименту, розроблено порядок і план її діяльності, які довелося скоригувати внаслідок російської агресії проти України, початку повномасштабної російсько-української війни. Війна ускладнила й уповільнила процес налагодження науково-методичного співробітництва закладів загальної

середньої освіти із закладами вищої і післядипломної освіти, науковими установами, які надаватимуть науково-методичну допомогу в реалізації експерименту. Однак науковим керівником і адміністрацією закладів загальної середньої освіти, на базі яких проводиться експеримент досягнуто принципових домовленостей про науково-методичне співробітництво з Київським університетом імені Бориса Грінченка, Комунальним навчальним закладом «Черкаським обласним інститутом післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», Комунальним навчальним закладом Київської обласної ради «Київським обласним інститутом післядипломної освіти педагогічних кадрів», Комунальним вищим навчальним закладом «Харківською академією неперервної освіти», Державною науковою установою «Інститутом модернізації змісту освіти», Інститутом педагогіки НАПН України, Інститутом проблем виховання НАПН України.

Результати аналізу нормативно-правових актів (Закону України «Про освіту» (2017 р.), Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.), нового Державного стандарту базової середньої освіти (2020 р.), Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (2021 р.) та ін.), правової, управлінської й психолого-педагогічної літератури засвідчили наявність необхідних правових гарантій варіативності освітньої програми закладу загальної середньої освіти, наявність у колективів педагогічних працівників прав і юридично закріплених можливостей щодо прогнозування і проєктування варіативного складника освітньої програми закладу освіти за участі інших учасників освітнього процесу.

Одержано результати аналізу наукової педагогічної і психологічної літератури з проблеми підготовки класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проєктування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею, актуального організаційно-методичного забезпечення цієї діяльності в системі внутрішньошкільної науково-методичної роботи, що проведено за участі представників творчих груп. Установлено, що ідеї, висловлені в наукових працях українських учених з проблематики професійної

підготовки педагогічних працівників (І. Бех, Ю. Завалевський, С. Кириленко, О. Кіян, О. Кокун, С. Максименко, О. Мариновська, С. Мартиненко, Г. Назаренко, Н. Пастушенко, О. Сухомлинська та ін.) створюють міцний теоретико-методологічний фундамент дослідження проблеми підготовки класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею. Проведення експерименту дасть змогу застосувати ці ідеї для розвитку науково-педагогічного знання про процес означеної підготовки (виділити та обґрунтувати організаційно-педагогічні умови підготовки класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею, розробити та обґрунтувати концепцію, моделі і методики, технологію цієї підготовки в системі науково-методичної роботи закладу загальної середньої освіти, розробити та обґрунтувати критерії, показники та інструментарій оцінювання стану підготовленості класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею в системі науково-методичної роботи закладу загальної середньої освіти).

Результати аналізу наукової літератури дали змогу уточнити поняття й узагальнити наукові дані про процеси підготовки й підготовлення педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею. Про готовність педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею йдеться в конкретній ситуації передбачення й конструювання окремої освітньої програми. Підготовленість передбачає довготривалу готовність, яка реалізується в ході передбачення змін, удосконалення й уточнення сконструйованого варіативного складника освітньої діяльності, підтримується за допомогою як самоосвітньої діяльності, так і періодичної підготовки в умовах внутрішньошкільної науково-методичної роботи, післядипломної професійної підготовки педагогічних працівників. Компонентний склад готовності має включати ціннісно-мотиваційний,

когнітивний, операційно-діяльнісний складники, однак функціональна структура підготовленості (О. Кокун) класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею складається з ціннісно-мотиваційного, когнітивного, креативного, орієнтаційного, операційного, оцінювального компонентів.

Процес і найважливіші проміжні результати виконання завдань експерименту висвітлювалися його учасниками під час масових наукових заходів, на сайтах закладів загальної середньої освіти, а також у наукових публікаціях. За звітний період опубліковано/подано до друку п'ять наукових праць учасників експерименту, присвячених його проміжним результатам, а саме:

Красюк Л., Пікуза С. Організаційно-педагогічні умови підготовки класних керівників до проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею / Л. Красюк, С. Пікуза // Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2022 рік. – Київ: Інститут педагогіки НАПН України, Педагогічна думка, 2022. (подано до друку).

Красюк Ф. Організаційні умови підготовки педагогів-організаторів навчальних груп до конструювання варіативного складника освітньої програми ліцею / Ф. Красюк // Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2022 рік. – Київ: Інститут педагогіки НАПН України, Педагогічна думка, 2022. (подано до друку).

Пузіков Д. Освітньо-технологічні умови проектування варіативного складника освітньої програми закладу загальної середньої освіти / Д. Пузіков// Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2022 рік. – Київ: Інститут педагогіки НАПН України, Педагогічна думка, 2022. (подано до друку).

Пузіков Д. Методика проектування варіативного складника освітньої програми гімназії як чинника розроблення нового навчально-методичного

забезпечення / Д. Пузіков // Проблеми сучасного підручника. – Вип 27. – Київ: Педагогічна думка, 2020. – С. 205-222.

Пузіков Д. Готовність і підготовленість педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми закладу загальної середньої освіти / Д. Пузіков // Український педагогічний журнал. – 2022. – № 4. (подано до друку).

Виконання завдань першого (організаційно-підготовчого) етапу експерименту дає можливість перейти до здійснення завдань його другого (концептуально-діагностичного) етапу (листопад 2022 року – травень 2023 року), що визначені програмою експерименту, а саме:

розробити та обґрунтувати концепцію підготовки класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею;

виділити та обґрунтувати організаційно-педагогічні умови підготовки класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею в системі науково-методичної роботи закладу загальної середньої освіти;

розробити та обґрунтувати технологію прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею в системі науково-методичної роботи закладу загальної середньої освіти;

розробити та обґрунтувати моделі і методики підготовки класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею в системі науково-методичної роботи закладу загальної середньої освіти;

розробити та обґрунтувати критерії, показники та інструментарій оцінювання стану підготовленості класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею в системі науково-методичної роботи закладу загальної середньої освіти;

розробити програму й матеріали навчального тренінгу для здійснення теоретичної і початкової практичної підготовки класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею;

провести навчальний тренінг для підготовки класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею;

здійснити оцінювання (контрольний зріз) стану підготовленості класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею в системі науково-методичної роботи закладу загальної середньої освіти;

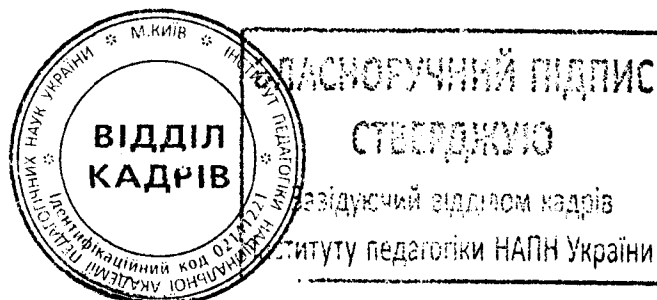
підбити підсумки другого (концептуально-діагностичного) етапу реалізації експерименту.

Науковий керівник,
кандидат педагогічних наук,
доцент, провідний науковий співробітник
відділу інновацій та стратегій розвитку освіти
Інституту педагогіки
Національної академії педагогічних наук України

Дмитро ПУЗИКОВ

Координатор,
методист вищої категорії
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти

Ірина КОНДРАТЮК

Пузиков Д.О.

Ірина Кондратюк

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства
освіти і науки України

02 12 2022 р. № 1085

Програма

**II (концептуально-діагностичного) етапу експерименту за темою «Організаційно-педагогічні умови підготовки класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею»
на базі закладів загальної середньої освіти Київської, Харківської, Черкаської областей і міста Києва
на листопад 2022 – травень 2023 років**

№ з/п	Зміст роботи	Строк виконання	Виконавці
II (концептуально-діагностичний) етап (листопад 2022 року – травень 2023 року)			
1.	Розроблення та обґрунтування концепції підготовки класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею.	Листопад 2022 р.	Науковий керівник, адміністрація закладів загальної середньої освіти, психологи
2.	Виділення та обґрунтування організаційно-педагогічних умов підготовки класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею в системі науково-	Листопад 2022 р.	Науковий керівник, адміністрація закладів загальної середньої освіти, психологи, педагогічні колективи закладів освіти

	методичної роботи закладу загальної середньої освіти.		
3.	Розроблення та обґрунтування технології прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею в системі науково-методичної роботи закладу загальної середньої освіти.	Листопад – грудень 2022 р.	Науковий керівник, адміністрація закладів загальної середньої освіти
4.	Розроблення та обґрунтування моделі і методики підготовки класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею в системі науково-методичної роботи закладу загальної середньої освіти.	Грудень 2022 р. – лютий 2023 р.	Науковий керівник, адміністрація закладів загальної середньої освіти, психологи, педагогічні колективи закладів освіти
5.	Розроблення та обґрунтування критеріїв, показників та інструментарію оцінювання стану підготовленості класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею в системі науково-методичної роботи закладу загальної середньої освіти.	Січень – лютий 2023 р.	Науковий керівник, адміністрація закладів загальної середньої освіти, психологи, педагогічні колективи закладів освіти
6.	Розроблення програми й матеріалів навчального тренінгу для здійснення теоретичної і початкової практичної підготовки класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею.	Січень – лютий 2023 р.	Науковий керівник, адміністрація закладів загальної середньої освіти

